

שואל פרק שלשה ועשרים שבת

קנב.

עין משפט נר מצוה

של צים הכסא. מתוך יסורין: של פירות. כגון ריש חרדל: הסלים. ליפלאנק"ש: והלעטוס. שהן שומרין בני המעיים ומיותו של אדם וסוגרין צדעם: אלו שוקיים. שחמו של אדם נסמך עליהם: לצי צינור. מקום העשוי להמוכח שם לזקוקים וצייתוסוס^ט עם ישראל

במקראות: עור סגל. החר נעשה שלג כלומר ראשי לזן: סחרוני גלידין. צביעותיו של הר מלאו קרח כלומר שפמי וקני הלציו: כלצוה לא נחנין. קולי אינו נשמע: טחנופי. השינים: אדלא אבידנא בחישנא. אחר מה שלג אכז ממני איני מפשפש. מרוב זקנה אני הולך שחוח ומנענע ונראה כמי שמצקש דינר הנאכז לו: סרפי טבא מסלם. טוים צ' הרגלים של ימי חרות מג' של זקנה שררין נשמע עם רגליו: ווי לה. חבל עליה כלומר יש לו להתאונן ולנעוק ווי ההולכת ואינה חוזרת: לילנא דוורדא. נזר של וורד: חילפי. אורטיא"ש: דוק צככי ופסכה צניגרי. אכול הרצה וממלא האלילה בפסיעותין שיתוך כחך. דוק כמו אללה מדקה ודמלא^ז לשון כוסס: שני שקי. פתח פיך: גוזא. סריס ודקוי היה: מהכא לקחינא כמה הוי. כמה מהלך יש מלאך עד הקרת. ולהקיעטו על קרחתו נמכוון: כמהכא לגוזיא. כמו שמלאך עד הסריס: אמר ליה דקוי צרהא קרחה צארצעה. שהקרת לקוח צארצע. צרהא קרחה הוא עז על שם שאינו מלוכז צלמר כחל קרוי קרחה: אמר ליה. רבי יהושע: עיקרא שליפא. שה שציליו עקרים ומתוקין לוקינין צשמנה: חזייה. קרחה מזויינא. אמה הקרת צמריצה אמה יצאת עמדי צממה: אמר לו רבי יהושע עיקרא שליפא סוכה. אמה הסריס להקיעטי ולהמוכח עמי צאת: לא הקצננו פניך.

לא הקצלת פני. ודרך ענוה קאמר ליה: סלעים. קטנים נעשו גבוהים זקנתי: קרובים. נמנין לי כרחוקים: שמים נעשו לי שלג. שררין איני משענת: שמים שלום צביים. אבר תשמיש: לישראל אחרינא קרובים נעשו רחוקים. מרוב חלשות של אדם כשמוקין לרין להחיק רגליו זה מזה: שאינו עומן. שאין בני מעיו עומנין אכילתו: קורקנן. הוא המסס שקורין צינפי"ל: כל צנוס השי. כל קולות של שיר הויין ליה שומה: שדעקן של זקנים משפוט. דכתיב האדע צין טוב לרע וזקנה מרובה קאמר: מסרפטוס. מתצקעות. כמו מנעל המרופט (נעל דף קפא): מסכנדרות. כמו ולאזיו הכזד (ישעיה ו): שטוף. כמו קוס שטוף צמלתמה (ירמיה ח)

ישל בית הכסא רעות של סם ושל שחוק ושל פירות יפות יביום שיוועו שומרי הבית והתעותו וגו' ביום שיוועו שומרי הבית אלו הכסלים והצלעות והתעותו אנשי החיל אלו שוקים ובטלו הטוחנות אלו שינים וחשבו הרואות בארבות אלו עינים א"ל קיסר לר' יהושע בן חנניה מ"ט לא אתית לבי אבידן א"ל מור תלג סחרוני גלידין כלבוהי לא נבחין טחנופי לא טוחנין בי רב אמרי אדלא אבידנא בחישנא^ה תניא רבי יוסי בר קיסמא אומר טבא תרי מתלת ווי לה לחדא דאולא ולא אתיא מאי היא א"ר חסדא ינקותא כי אתא רב דימו אמר ינקותא כלילא דוורדא סבורא כלילא^ו דחילפא תנא משמיה דרבי מאיר דוק בככי ותשכח בניגרי שנאמר^ז ונשבע לחם ונהיה טובים ורעה לא ראינו א"ל שמואל לרב יהודה^ח שינא שרי שקר ועייל לחמך עד ארבעין שנין מיכלא מעלי מבאן ואילך משתי מעלי א"ל ההוא גוזאה לר' יהושע בן קרחה מהכא לקרחינא כמה הוי א"ל כמהכא לגוזיא א"ל צדוקי ברחא קרחה בארבעה אמר ליה^ט עיקרא שליפא בתמינא חזייה דלא סיים מסאניה א"ל דעל סום מלך דעל חמור בן חורין ודמגעלי בריגלוהי בר איניש דלא הא ולא הא דחפיד וקביר טב מיניה א"ל גוזא גוזא תלת אמרת לי תלת שמעת הדרת פנים זקן שמחת לב אשה^י נחלת ה' בנים ברוך המקום שמנעך מכולם א"ל קרחה מצויינא אמר ליה עיקרא שליפא תוכחה א"ל רבי לר' שמעון בן חלפתא מפני מה לא הקבלנו פניך ברגל

כדרך שהקבילו אבותי לאבותיך א"ל סלעים נעשו גבוהים קרובים נעשו רחוקים משתים נעשו שלש משים שלום בבית בטל: יוסגרו דלתים בשוק וגו' אלו נקביו של אדם בשפל קול הטחנה בשביל קורקבן שאינו טוחן ויקום לקול הצפור שאפילו צפור מנערותו ומשנתו וישחו כל בנות השיר שאפילו^א (קול שירים ושירות) דומות עליו כשוחה ואף ברזולי הגלעדי אמר לדוד^ב בן שמנים שנה אנכי היום האדע בין טוב לרע מכאן שדעותן של זקנים משתנות אם יטעם עבדך את אשר אוכל ואת אשר אשתה מכאן ששפתותיהן של זקנים מתרפמות אם אשמע עוד בקול שרים ושירות מכאן שאזניהם של זקנים מתכבדות אמר רב ברזולי הגלעדי שקרא הוה דההיא אמתא דהויא בי רבי בת תשעין ותרתיין שנין והוה טעמא קודרא רבא אמר ברזולי הגלעדי שמופ בומה הוה^ג וכול השמופ בומה^ד זקנה קופצת עליו תניא רבי ישמעאל ברבי יוסי אומר תלמידי חכמים כל זמן שמזקינין חכמה נתוספת בהם שנאמר^ה בישושים חכמה ואורך ימים תבונה ועמי הארץ כל זמן שמזקינין טפשות נתוספת בהן שנאמר^ו מסיר שפה לנאמנים ומעם זקנים יקח^ז גם מגבוה ייראו שאפילו גבשושית קמנה דומה עליו כהרי הרים וחתחתים בדרך בשעה שמהלך בדרך נעשו^ח (לו^ט) תוהים וינאין השקד זו קליבוסת ויסתבל החגב אלו עגבות ותפר האביונה זו חמדה רב כהנא הוה פסיק סידרא קמיה דרב כי מטא להאי קרא נגיד ואתנח אמר ש"מ בטל ליה חמדיה דרב אמר רב כהנא מאי דכתיב^י כי הוא אמר ויהי זו אשה הוא צוה ויעמוד אלו בנים תנא אשה חמת מלא צואה ופיה מלא דם והכל רצין אחריה^{יא} כי הולך האדם אל בית עולמו א"ר יצחק מלמד שכל צדיק וצדיק נותנין לו מדור לפי כבודו משל למלך שנכנס הוא ועבדיו לעיר כשהן נכנסין כולן בשער אחד נכנסין כשהן לנין כל אחד ואחד נותנין לו מדור לפי כבודו ואמר רבי יצחק מאי דכתיב^{יב} כי הילדות והשחרות הכל דברים שאדם עושה בילדותו משחיריים פניו לעת זקנתו ואמר רבי יצחק קשה רימה למת כמחט בבשר החי שנאמר^{יג} אך בשרו עליו יכאב אמר רב חסדא נפשו של אדם מתאבלת עליו כל שבעה שנה ונפשו עליו תאבל וכתוב^{יד} ויעש לאביו אבל שבעת ימים אמר רב יהודה ימת שאין לו מנחמין הולכין^י בני אדם וישבין במקומו ההוא דשכיב בשבבותיה דרב יהודה לא היו לו מנחמין כל

כח א מיי פ"ד מהלכות
דמות ה"ע טור
ש"ע א"ח סימן רמ סעיף
ד:
כ"ב ב מיי פ"ב מהל' אכל
ה"כ ד פ"ג ע"ג פ"ג
טו"ש"ע י"ד פ"י ש"ע סעיף
ג ונכר אלפס מ"ק פ"ג
דל"י א וכלא"ש שם סימן
פ"ט:

תורה אור השלם

- ביום שקעו שמרי הבית והתעותו אנשי החיל וכלו השמנים כי מעטו וחקשו דראות בארבות: קהלת יב ג
- כי עשה נעשה את כל הדבר אשר קרא מפניו לקשר למלכת השמים והסוף לה נקסם כאשר עשיתו אגנתו ואבתו מלכתי ושרתי בגרי יהודה ובחנות ירושלם ושבוע לחם ונהיה טובים ורע לא ראיתי ירמיהו מר זו גדה צלה י' בנים שקר פרי הבקר תהלים כג ג
- בן שמונים שנה אנכי היום האדע בין טוב לרע אם יטעם עבדך את אשר אכל ואת אשר אשתה אם אשמע עוד בקול שרים ושירות וקחתי זיהה עבדך עד למשא אל איתי עבדך: שמואל ב יט לו
- כי ביששים חכמה וארץ ימים תבונה: איוב יב י
- מסיר שפתה ללאננים וטעם זקנים יקח: איוב יב י
- גם מבזה יראו וחתחתים בדרך וינאין השקד ויפגלו וחקבו ויחפרו אבותי בי הולך האדם אל בית עולמו וישבין בישוק וחספיהם: קהלת יב י
- כי הוא אומר ויהי זהו יצא ויחזר: תהלים לג ט
- והקד פנים מלפך והעבר רעה מבשרך כי הילדות והשחרות הכל: קהלת יא י
- אך בשרו עליו יכאב ונפשו עליו תאבל: איוב יד כב
- והקבו עד גן האקד אשר בעבר הירדן ויספרו שם מספר גדול וקבר מאד וישע לאביו אבל שבעת ימים: בראשית ג י

רבי נסים גאון

אמר לה סלעים נעשוין גבוהים. כמו שנאמר אח"כ שאפילו גבשושית קמנה דומה עליו כהרי הרים. ושאר הענין פירשוהו במקצת ההגדה וכן אמרו, ורחוקים נעשו קרובים אלין עיניא דהוון מייאן מרחוק אף מקורב ליינון תמאן, קרובים נעשו רחוקים אלין אוריאי דהוון שמעין בחד זמן כדו אף במאה דימנין ליינון שפעין. ב' נעשו ג' חוטרה ותרין ריגליא, משים נעלום בבית בטל זו תאוה שהיא מלצה שלום בין איש לאשתו.

דברי הטיס הם שבקשו להודיעו כי השלוק ביוקר יותר מן הקרח, ילמדנו רבינו, איךא שליפא בתמינא, פ"י עור חיש נתוק ביצים בשמנה כספים, שמבקשין אותו לעשותו נודות של שמן, חזייה דלא מסיים מסאניה, פירוש ואהו יתף כו'. א"ל קרחה מצוי, פ"י א"ל קרחה מריבה תחרה, כדכתיב הן לריב ומצה וגו'. השיבו ר' יהושע תיש נתוק תוכחה, אינם דברי ריב אלא דברי תוכחה. מפני מה לא הקבלנו פניך, למה לא באת אלינו להתראות פנים. מיפן ששפתותיהן של זקנים מתרפמות. פ"י מרפפות, משרתות והוא מתרופפת אינם מתאמצת להסתם הפה בחזקה. גבשושית, פ"י קליבוסת, פירוש (מן) [בין] הפקוקות, ומפירש כאלו טרפות תרוב דאקליבוסתא. ותפר האביונה זו חמדה, כמו בטלה ממנו תאות אשה. פ"י טולגתא, כמו על שאין בה ממש.